

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Львів
2024

Розроблено та внесено:

кафедрою гуманітарних наук Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Розробник **силабусу** пр. ЗСУ Шелюх Ольга Миронівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри гуманітарних наук

Назва курсу	Культура наукової комунікації
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Інститут морально-психологічного забезпечення, кафедра гуманітарних наук
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	255 – Озброєння та військова техніка 126 – Інформаційні системи та технології
Викладач (-і)	Шелюх Ольга Миронівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри гуманітарних наук
Контактна інформація викладача (-ів)	dolynyuk25@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	щовівторка 15.00-17.00 (каб. 220, вул. Батуринська, 2) авдиторні та онлайн-консультації
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблений таким чином, щоб дати ад'юнктам фундаментальні, стійкі та ґрунтовні знання з проблем формування високого рівня культури наукового мовлення майбутнього науковця й виробити навички творчого осмислення наукових текстів, а також уміння застосовувати здобуті під час навчання знання в подальшій науково-професійній діяльності Дисципліна викладається у 3 і 4 семестрах 2 курсу навчання в обсязі 3 кредитів ЄКТС.
Коротка анотація курсу	Курс «Культура наукової комунікації» побудований з урахуванням специфіки підготовки майбутніх науковців. Тому разом із загальними засадами основ професійного наукового мовлення в ньому значна увага зосереджена на усвідомленні, що сучасне життя та професійна діяльність, як невід'ємна його частина, містять інформаційну культуру спілкування, і тому слід знати, що важливим є не тільки збір та накопичення інформації, але й виправдане і доречне її використання з користю для суспільства.
Мета і завдання курсу	Під час вивчення навчальної дисципліни «Культура наукової комунікації» ад'юнкти повинні: опанувати основну загальнонаукову термінологію; систематизувати спеціальну наукову термінологію; засвоїти різні види наукового дискурсу; з'ясувати особливості формально-наукової й мовно-прагматичної організації наукового документа; особливості писемного наукового мовлення; вивчити особливості й своєрідність наукового усного мовлення; вивчити особливості культури наукової мови.
Література для вивчення дисципліни	<i>Основна</i> 1. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення: навч. посібник / О. Левченко. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 204 с. 2. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : [навч. посіб.] / Г. С. Онуфрієнко. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 312 с. 3. Основи наукового мовлення : [навч.-метод. посіб.] / Уклад. Т. В. Симоненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2005. – 80 с. 4. Семенов О. М. Культура наукової української мови : [навч. посіб.] / О.М. Семенов. – К. : Академія, 2010. – 216 с. 5. Шелюх О.М. Культура наукової комунікації: навчальний посібник / О.М. Шелюх. – Львів: НАСВ, 2023. – 196 с. <i>Допоміжна</i> 1. Вінніков В.А. Пам'ятка молодим вченим з написання наукових праць

- / В.А. Вінніков // Український радіологічний журнал. – 2009. – № 17. – С. 7–9.
2. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: Навч. посіб. / Г. Волкотруб. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 256 с.
  3. Гінзбург М.Д. Десять відомих правил українського ділового та наукового стилю, зведені в систему / М. Д. Гінзбург // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2004. – № 2. – С. 22–28.
  4. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: Монографія / Н. Б. Голуб. – Черкаси: Брама-Україна, 2008. – 400 с.
  5. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови / К. Городенська // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук, праць. – К.: КНЕУ, 2001. – Вип. IV. – С. 11-14.
  6. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності (стилістика та культура мови) С.Я. Єрмоленко. – К.: Довіра, 1999. – 267 с.
  7. Жайворонок В.В. та ін. Українська мова в професійній діяльності: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2006. – 431 с.
  8. Зелінська Н.В. Сучасний науковий дискурс: парадокси розвитку / Н.В. Зелінська // Вісник Київськ. міжн. ун-ту. – 2004. – Вип. 3. – С. 13–25.
  9. Карпіловська Є., Структурні зміни української наукової термінології протягом двадцятого сторіччя / Є. Карпіловська, О. Кочерга, Є. Мейнарович // Проблеми української термінології. Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2004. – № 503. – С. 3–8.
  10. Михайлова О.П. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: Навч. посіб. / О. П. Михайлова, А.А. Сидоренко, В.Ф. Сухопар. – Х., 2000. – 97 с.
  11. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навч. посіб. / Г.С. Онуфрієнко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
  12. Основи наукового мовлення: Навч.-метод. посіб. / Уклад. Т.В. Симоненко. – Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. – 2005. – 80 с.
  13. Сербенська О. Культура усного мовлення: Практикум: Навч. посіб. / О. Сербенська. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 216 с.
  14. Синиця І.А. Діалогічність у науковому тексті / І.А. Синиця // Мовознавство. – 2004. – № 2–3. – С. 55–60.
  15. Ставицька Л. Відгук офіційного опонента // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <Електронна бібліотека Інституту журналістики. <:// <http://www.jorn.univ.kiev.ua>>. – Загол. з екрана. – Мова укр.
  16. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація: Навч.-метод. посіб. / Ю. Сурмін. – К.: НАДУ, 2008. – 184 с.
  17. Тернавська Т. До проблеми експресивності наукового мовлення / Т. Тернавська // Вісник Луганськ, держ. пед. ун-ту імені Т. Шевченка. Серія: Філологічні науки. – Луганськ: Альма-матер, 2001. – № 3. – С. 134–140.
  18. Чепіга І.П. Мовленнєві особливості наукового тексту: текст-міркування, текст-доказ / І.П. Чепіга // Лінгвістичні студії. – Донецьк, 2002. – Вип. 10. – С. 157–161.
- Словники*
19. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики: 253 000 слів / В.І Бусел (авт., кер. проекту та гол. ред.). – К. – Ірпінь: Перун, 2004. – 887 с.
  20. Дзюбишина-Мельник Н.Я., Дужик Н.С, Єрмоленко С.Я., Ленець К.В., Пустовіт Л.О. Культура мови на щодень / НАН України; Інститут української мови / С.Я. Єрмоленко (ред.). – К.: Довіра, 2000. – 170 с.

	<p>21. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля – К., 2006. – 716 с.</p> <p>22. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – К.: Знання, 2004. – 367 с.</p> <p>23. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. – 2000. – 87 с.</p> <p>24. Українсько-російський словник наукової термінології / За заг. ред. Л.О. Симоненко. – К. – Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004, – 416 с.</p> <p>25. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища школа, 2008. – 487 с.</p> <p>26. Яремко Я.П. Нариси з історії української військової термінології. – 2-е вид. випр. і доп. – Дрогобич, 2013. – 410 с.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	30 годин аудиторних занять, зокрема 8 годин лекцій, 6 годин семінарських занять, 14 годин практичних і 2 години заліку; 60 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>За результатами вивчення навчальної дисципліни «Культура наукової комунікації» здобувачі повинні набути таких результатів:</p> <p>Здатність об'єднувати (синтезувати) та обговорювати нещодавні публікації, в межах та поза сферою дослідження.</p> <p>Здатність детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників відповідний добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливої задачі.</p> <p>Здатність детально розробляти та переконливо презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей.</p> <p>Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми озброєння та військової техніки сухопутних військ державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень в наукових публікаціях у фахових виданнях.</p> <p>Самостійно формулювати результати своїх наукових досліджень відповідно до мовно-комунікативних норм та вимог академічної доброчесності.</p> <p>Здатність опрацьовувати наукові та інформаційні джерела, адаптовувати їх для провадження наукового дискурсу й для проведення занять. Уміти робити бібліографічний опис джерел і літератури для їх систематизації та подальшого написання наукових текстів.</p> <p>Осмислювати, аналізувати, зіставляти й доцільно добирати лексичний матеріал для ведення науково-професійної комунікації. Аргументовано розробляти та впроваджувати в наукову та професійну практику власне українські терміни, професіоналізми для розвитку й забезпечення наукової комунікації у сфері озброєння та військової техніки Сухопутних військ.</p>
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль	Залік
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Лекції Презентації Дискусії

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	<p>Підсумкове оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою:</p> <ul style="list-style-type: none"> - семінарські й практичні заняття – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50); - залік – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50). <p>Письмові роботи: очікується, що ад'юнкти виконають декілька видів письмових робіт (реферати, есе).</p>
Академічна доброчесність:	<p>Очікується, що роботи ад'юнктів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших курсантів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі ад'юнкта є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливим складником навчання. Очікується, що усі ад'юнкти відвідають усі лекції, практичні та семінарські заняття курсу. Ад'юнкти мають інформувати викладача про неможливість відвідання занять.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку чи іспиту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та особливості наукового стилю української мови. 2. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника 3. Наука як феномен культури. 4. Науковий стиль української мови: специфічні риси. 5. Науковий ідіостиль. Науковий діалог. 6. З історії становлення і розвитку наукового стилю української мови. 7. Лексична диференціація української мови. 8. Засоби вираження спеціальних реалій, категорій, понять. 9. Історія створення й розвитку української військової термінології. 10. Лексикографічні, стилістичні та мовно-граматичні компетенції як показник мовної культури науковця. 11. Лексикографічні компетенції як показник мовної культури науковця. 12. Оформлення списку використаних джерел. 13. Граматичні категорії іменників і прикметників, числівників і дієслів у наукових текстах. 14. Типові лексико-граматичні помилки у використанні лексичних засобів та побудова правильних словосполук. 15. Синтаксичні й пунктуаційні особливості наукових текстів. 16. Типові мовно-стилістичні помилки в наукових текстах. 17. Культура й аналіз наукового тексту. 18. Культура наукового тексту. 19. Науковий текст як термін. 20. Аналіз наукового тексту. 21. Композиція та мовне оформлення писемного наукового тексту. 22. Композиція писемного наукового тексту. 23. Компресія як членування наукового тексту. 24. Мовне оформлення композиції наукового тексту. 25. Різновиди наукового тексту: стаття, рецензія, відгук, анотація. 26. Різновиди наукового тексту: стаття, рецензія, відгук, анотація. 27. Різновиди наукового тексту. 28. Усне наукове мовлення. 29. Усне наукове мовлення.

	<ul style="list-style-type: none"> 30. Усне наукове мовлення. 31. Етапи підготовки публічного фахового монологу. 32. Мовна особистість доповідача. 33. Основні чинники взаємодії доповідача з аудиторією. 34. Культура науковця-оратора. 35. Наукові заходи та їх роль у розвитку наукової мови. 36. Наукові заходи та їх роль у розвитку наукової мови. 37. Презентація наукового виступу.
Опитування	Анкета-оцінка з метою оцінювання якості курсу буде надана після завершення курсу

Схема курсу

Кількість годин ауд./самот.	Тема	Результати навчання	Завдання
8/14	1. Сутність та особливості наукового стилю української мови.	Усвідомити, що наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника. Оперувати поняттями «наука», «науковий стиль», «науковий ідіостиль», «науковий діалог». Знати історію становлення і розвитку наукового стилю української мови та військової термінології. Диференціювати лексичний склад мови, зокрема засоби вираження спеціальних реалій, категорій, понять.	Тести, питання, реферати
8/10	2. Лексикографічні, стилістичні та мовно-граматичні компетенції як показник мовної культури науковця	Усвідомити лексикографічні компетенції як показник мовної культури науковця. Засвоїти правила оформлення списку використаних джерел. Оперувати на високому рівні лексико-граматичними, синтаксичним та стилістичними навичками роботи з науковим текстом (укладання, редагування).	Тести, питання, практичні завдання
2/4	3. Культура й аналіз наукового тексту.	Усвідомити поняття «культура наукового тексту», розуміти науковий текст як термін. Диференціювати види наукових текстів. Засвоїти принципи укладання наукових текстів та вміти їх укладати, зважаючи на стильові, жанрові та мовно-організаційні ознаки. Оперувати навичками читання, сприймання, усвідомлення та інтерпретація наукового тексту.	Тести, питання, реферати,
2/8	4. Композиція та мовне оформлення писемного наукового тексту.	Засвоїти особливості композиції та компресії писемного наукового тексту. Оперувати поняттями заголовків наукового тексту, план наукового тексту, рубрикація, план-проспект, джерело наукової інформації. Уміти укладати план-проспект, тези, конспект, реферат та анотацію. Знати особливості їх	Тести, питання, реферати

		<p>мовного оформлення.</p> <p>Знати основні вимоги щодо мовного оформлення композиції наукового тексту, зокрема огляду літератури, мети дослідження, гіпотези дослідження, завдання дослідження, методів дослідження, наукової новизни, бібліографії, посилань і цитат.</p>	
4/0	5. Різновиди наукового тексту: стаття, рецензія, відгук, анотація.	<p>Диференціювати різновиди наукового тексту: стаття, рецензія, відгук, анотація. Знати етапи й особливості підготовки тексту статті, рецензії, відгуку, анотації. Особливості їх мовного оформлення.</p> <p>Оперувати поняттями «науковий відгук», «офіційний опонент».</p>	Тести, питання, рецензія, відгук, анотація
2/8	6. Усне наукове мовлення.	<p>Усвідомити важливість й специфіку усного наукового мовлення.</p> <p>Знати й уміло застосовувати методику й прийоми підготовки та ефективного виголошення тексту наукового виступу (вибір теми, збір інформації, структурування матеріалу, написання промови, розмітка тексту знаками партитури, запам'ятовування тексту промови, виступ).</p> <p>Оперувати всіма засобами взаємодії з аудиторією під час наукового виступу.</p>	Тести, питання, промова
2/8	7. Мовна особистість доповідача.	<p>Усвідомити поняття мовної особистості, мовної майстерності та мовної компетенції.</p> <p>Розуміти важливість і практичне значення внутрішніх та зовнішніх чинників взаємодії доповідача з аудиторією.</p> <p>Зрозуміти важливість зовнішньої культури оратора для взаємодії з аудиторією.</p> <p>Уміти вербально виокремити частини промови, здобути та утримувати увагу аудиторії.</p> <p>Бути спроможним виголосити промову перед будь-якою аудиторією за будь-яких обставин.</p> <p>Уміти аналізувати своє й чуже мовлення для роботи над</p>	Тести, питання, промова

		досягненнями та помилками в ораторській діяльності.	
0/8	8. Наукові заходи та їх роль у розвитку наукової мови.	Засвоїти теоретичні відомості про наукові заходи. Знати види суперечок за формою і метою й особливості їх проведення. Бути спроможним формулювати тези й аргументи під час суперечки, зокрема дискусії й диспуту, аргументовано обстоювати свою думку, спростовувати чи критикувати твердження опонента під час суперечки. Уміти підготувати й представити електронну презентацію наукового виступу.	Тести, питання, промова, презентація